

Sygn. akt I C 779/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Przemysław Jagosz

Protokolant p.o. sekr. sąd. Aleksandra Bogusz-Dobrowolska

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2014 r., w Olsztynie, na rozprawie,

sprawy z powództwa **J. P.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w K., Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej w W., zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa**

o zapłatę

I. **oddala powództwo,**

II. **zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa w W. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.**

Sygn. akt I C 779/13

UZASADNIENIE

J. P. żądał od pozwanego **Skarbu Państwa – reprezentowanego przez Centralny Zarząd Służby Więziennej i Zakład Karny w K.**, a zastępowany w procesie przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa kwoty 3 000 zł tytułem zadośćuczynienia za każdy miesiąc pozbawienia wolności w ramach kary, jaką odbywał w Zakładzie Karnym w K. od (...)r., powołując się na łamanie prawa, nieprzestrzeganie norm europejskich, szkody psychofizyczne, zdrowotne i moralne oraz rażące warunki socjalno-bytowe i poniżającego traktowanie jego osoby. Konkretyzując te zarzuty powód wskazał, że:

- a) żadna z cel, w których przebywał, nie zapewniała 3 m² powierzchni użytkowej na osadzonego,
- b) był osadzany z osobami palącymi i w celach dla palących oraz wymuszano na nim oświadczenie, że pali,
- c) kąciki WC były otwarte, brak było ciepłej wody,
- d) cele są w tragicznym stanie, panuje wilgoć, odpadające tynki, nieszczelne okna i brak intymności,
- e) prąd jest wyłączany dwa razy dziennie,
- f) wprowadzono zakaz kąpieli w miejscu zatrudnienia,
- g) pracując w warunkach uciążliwych, tj. w pralni, nie otrzymywał posiłku regeneracyjnego, zaś w miesiącach letnich żadnych napojów,

h) od czasu przeszkolenia na sprzątającego zmuszono go do podpisywania kart pracy w tym charakterze, podczas gdy pracował jako obsługa suszarek bębnowych i kulisowej,

i) odmownie zaopiniowano prośbę o pracę odpłatną,

j) odmawia mu się wszystkiego, tyka i wzywa po nazwisku, przez co czuje się dyskryminowany i poniżany,

k) jego stan zdrowia ulega degradacji, a z grzybicą, jakiej się nabawił walczy do dzisiaj.

(pozew, pisma k. 46, 154-155)

Pozwany **Skarb Państwa** wniósł o oddalenie powództwa i zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazał, że:

a) roszczenia powoda nie wiążą się z zakresem działalności Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, wynikającym z art. 4 i 5 ustawy o Służbie Więziennej,

b) powód nie przebywał w zakładzie karnym w K. w warunkach przeludnienia,

c) w zakładzie karnym w K. były zapewnione warunki bytowe wynikające z obowiązujących przepisów,

d) do powoda odnoszono się z szacunkiem, respektując jego prawa wynikające z przepisów Kodeksu karnego wykonawczego (kkw),

e) działalność zakładu karnego w K. była kontrolowana i nie była przedmiotem zastrzeżeń sędziego wizytującego,

f) powód był zatrudniony na zasadach i w trybie określonym przepisami Kodeksu karnego wykonawczego,

g) powód miał zapewnioną pomoc medyczną adekwatną do potrzeb zdrowotnych,

h) powód nie udowodnił swoich roszczeń.

(odpowiedź na pozew k. 103-105)

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Powód odbywa karę pozbawienia wolności orzeczoną m.in. za przestępstwa przeciwko dokumentom.

(bezsporne, zeznania powoda k. 216)

W okresie od (...)r. do (...)r. odbywał ją w Zakładzie Karnym w K., gdzie ponownie został osadzony od (...)r. W trakcie osadzenia przebywał w celach 3-osobowych ((...), (...)), celi 4-osobowej (...), celach 5-osobowych ((...)) oraz celi 8-osobowej ((...)).

Nie wydawano wobec niego decyzji o umieszczeniu w warunkach niezapewniających normy 3 m² powierzchni celi na jednego osadzonego w trybie art. 110 Kodeksu karnego wykonawczego.

W książeczce zdrowia odnotowano, że jest osobą niepalącą (k. 54), zaś w trakcie odbywania kary w związku z rozpoznanymi schorzeniami (nadciśnienie, cukrzyca t. II, kamica p. żółciowego, łuszczyca, polineuropatia cukrzycowa, dyskopatia C6/C7) i zgłaszanymi dolegliwościami powoda poddawano regularnym badaniom oraz konsultacjom lekarskim, zapisując poziomy glikemii, przepisując leki oraz kierując do szpitala na badania i zabiegi.

(bezsporne, wykaz k. 48, pisma k. 49-53, kopia książeczki k. 54 i dalej, pismo z wyjaśnieniami k. 136)

Od(...) r. do (...) r. powód był zatrudniony nieodpłatnie jako pomoc obsługującego suszarnię, zaś od (...)r. jest zatrudniony jako sprzątający. Na zatrudnienie nieodpłatne wyraził zgodę, podpisał dokumenty potwierdzające przeszkolenie oraz zapoznanie się z zasadami i warunkami pracy.

W sierpniu i październiku (...) r. zwracał się o zatrudnienie odpłatne, którego jednak nie uzyskał.

(zaświadczenie przedstawione przez powoda k. 99, prośby k. 100-101, prośba o zatrudnienie nieodpłatne ze zgodą powoda k. 123, wniosek k. 124-125, dokumenty przeszkolenia, zapoznania się z obowiązkami i przepisami bhp, kartą oceny ryzyka oraz zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy k. 126-134)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle poczynionych w sprawie ustaleń roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, że zgodnie z art. 6 Kodeksu cywilnego (kc) ciężar udowodnienia faktów spoczywa na tej stronie procesu, która z faktów tych wywodzi określone skutki prawne.

Na gruncie niniejszej sprawy oznacza to, że powód – domagając się roszczeń, które wywodził z faktów mających świadczyć o naruszeniu jego dóbr osobistych wskutek niezapewnienia mu właściwych i godnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, w tym w ramach zatrudnienia – miał obowiązek przedstawienia przed Sądem dowodów na poparcie swoich twierdzeń w zakresie objętym w pozwie – zarówno w odniesieniu do nieprawidłowości w funkcjonowaniu zakładu karnego w K., jak i w funkcjonowaniu Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

W ocenie Sądu jednak, przedstawiony przez strony materiał dowodowy, tak w postaci dokumentów, jak i zeznań świadków i samego powoda, nie daje podstaw do uznania twierdzeń powoda za udowodnione w stopniu uzasadniającym uwzględnienie powództwa w jakiegokolwiek części.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów i twierdzeń powoda zauważyć należy, że:

a) wbrew twierdzeniom powoda, z żadnych dowodów nie wynika, aby którakolwiek z cel, w których przebywał, nie zapewniała określonej w art. 110 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego (kkw) powierzchni 3 m² mającej przypadać na jednego osadzonego. Dostrzec trzeba, że przepis stanowi o powierzchni w celi mieszkalnej, a nie – jak chciałby powód – powierzchni użytkowej. Ponadto, poza świadkiem K. K. nikt nie potwierdził pobytu w celach większej ilości osób, niż przewidywała ich pojemność, przy czym świadek ten nie potrafił podać ani liczby osób osadzonych z powodem w takich warunkach, ani nawet metrażu celi, której miało to dotyczyć, opierając swojej twierdzenie tylko na informacjach zasłyszanych od powoda. Te jednak trudno uznać za wiarygodne w sytuacji, w których nie potwierdzają ich dane o celach, w których przebywał (k. 49), a przeczy im okoliczność braku wydawania decyzji w trybie art. 110 § 3 kkw, jak również brak skarg zgłaszanych w tym zakresie;

b) odnośnie osadzenia powoda z osobami palącymi i w celach dla palących wskazać należy, że w zebranych materiale dowodowym brak jest danych wystarczająco potwierdzających zarzuty powoda, że wymuszano na nim oświadczenia o paleniu, a umieszczenie w takich celach i z osobami palącymi odbywało się wbrew jego woli. Z zeznań powoda nie wynika, aby zgłaszał w tym zakresie skargi, a płynie z nich wniosek, że ostatecznie zgodził się na takie rozwiązanie, gdyż zależało mu na przeniesieniu i zmianie grupy klasyfikacyjnej. W tym stanie rzeczy trudno uznać, aby umieszczenie powoda za jego zgodą w celi dla palących lub z osobami palącymi naruszało bezprawnie jego dobra osobiste w jakimkolwiek stopniu, zaś wymuszenia składania odpowiednich oświadczeń nie można uznać za udowodnione, zwłaszcza w kontekście odnotowania w dokumentacji powoda, że jest osobą niepalącą (k. 54);

c) – d) brak jest przekonujących dowodów potwierdzających, że warunki bytowe panujące w celach, w których przebywał powód, nie spełniają norm przewidzianych obowiązującymi przepisami. Zeznania powoda i świadków w tym zakresie skupiają się na ich indywidualnych i subiektywnych odczuciach co do zakresu uciążliwości, jakich doznają podczas pobytu w zakładzie karnym. Trudno jednak przyjąć, aby tego typu subiektywne wrażenia przesądzały

o niezgodności wyposażenia cel i warunków bytowych z minimalnym wymaganym standardem, zwłaszcza w świetle pisemnych oświadczeń innych osób, które przeczą takim wnioskom, i zeznań W. R., z których wynika, że w przypadku konieczności są wykonywane niezbędne naprawy (k. 215);

e) w świetle treści zeznań świadków i powoda bezsporne jest, że prąd w celach, w których przebywają osadzeni, jest wyłączany dwa razy dziennie. Niemniej, trudno dostrzec, na czym miałyby polegać bezprawność takiej praktyki, względnie, w jaki sposób miałyby to naruszać dobra osobiste powoda i jakie. Z zeznań wymienionych osób wynika bowiem również, że wyłączenie odbywa się w godzinach dziennych lub w porze nocnej, a zatem w porach, w których z reguły nie ma potrzeby sztucznego oświetlenia, czy to z uwagi na światło dzienne, czy to z racji pory, w której przewidzianych jest spoczynek nocny. Nie sposób też pominąć, że – jak wynika z zeznań samego powoda – nie ma przeszkód, by osadzony w tym czasie korzystał z lampki nocnej (o ile ją posiada). Abstrahując od braku podstaw do uznania takiej praktyki za bezprawną lub naruszającą dobra osobiste powoda, należy zauważyć również, że pozostaje ona w zgodzie z akceptowaną społecznie tendencją do oszczędzania energii i postępowania proekologicznego;

f) za podobnie bezzasadny uznać należy zarzut dotyczący zakazu kąpieli w miejscu zatrudnienia. Trudno wskazać, skąd miałby wynikać obowiązek umożliwienia powodowi takiej kąpieli w miejscu pracy, którego niewykonanie stanowiłoby o bezprawności działania pozwanego, prowadząc jednocześnie do naruszenia dobra osobistego powoda, abstrahując przy tym, że nie bardzo wiadomo, jakie konkretnie dobro miałyby doznać uszczerbku w tym względzie;

g) odnosząc się do zarzutów dotyczących braku posiłków regeneracyjnych i napojów, które powód powinien otrzymywać jako osoba pracująca w warunkach uciążliwych, tj. w pralni, wskazać trzeba, że trudno przyjąć za wystarczająco udowodnione, aby powód pracował w warunkach szczególnie uciążliwych. Poza sporem było, że (...)r. do (...)r. powód był zatrudniony nieodpłatnie jako pomoc obsługującego suszarnię, zaś od (...) r. jest zatrudniony jako sprzątający. Współpracujący z powodem świadkowie odmiennie oceniali charakter warunków jego pracy - o ile świadek K. K. uznawał, że była to praca w warunkach szczególnie uciążliwych, o tyle Ł. M. twierdził odmiennie, wskazując przy tym, że on sam, jako osoba pracująca w takich właśnie warunkach, otrzymywał dodatkowe wyżywienie i napoje. Z tym zeznaniami korespondują zeznania T. B., stwierdzającego, że również powód uzyskiwał dodatkowe wyżywienie w czasie, kiedy było to uzasadnione stanowiskiem, na którym był zatrudniony, a napoje były wydawane po przekroczeniu temperatury 26^(o) (czyli w temperaturze nawet niższej niż wynikająca z § 4 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 28.05.1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów). W konsekwencji, trudno uznać te zarzuty powoda za usprawiedliwione i wystarczająco udowodnione, a tym samym uzasadniające wniosek o naruszeniu jego dóbr osobistych;

h) podobnie bezzasadne okazały się zarzuty dotyczące naruszenia dóbr osobistych powoda wskutek fałszowania dokumentacji i zmuszania go do podpisywania kart pracy niezgodnych z rzeczywistością. Twierdzeniom powoda w tej części zaprzeczył świadek T. B., którego sam powód wskazywał jako osobę wiarygodną. Powód wskazał nadto, że fałszowanie dokumentacji polegało na złożeniu przez niego podpisu na liście obecności, co było zgodne z rzeczywistością, zaś niezgodność dotyczyła stanowiska, na którym był zatrudniony. Trudno przyjąć, aby tego rodzaju nieścisłość, błąd, czy też nawet nieprawidłowość (niezależnie od tego, czy zamierzona, czy też przypadkowa) naruszała dobra osobiste powoda, zwłaszcza gdy zważyć, że z samej swej istoty lista obecności ma zasadniczo potwierdzać obecność danej osoby, a nie jej stanowisko pracy. Dostrzec przy tym trzeba, że jeżeli to powód podpisywał listę niezgodną z rzeczywistością, nie opatrując tego żadnymi zastrzeżeniami i nie zgłaszając ewentualnie faktu dokonywania przestępstwa fałszerstwa dokumentów (za które uważał takie zachowanie – k. 216), de facto współuczestniczył w zarzucanym przez siebie czynie, gdyż żaden z przeprowadzonych dowodów nie wskazuje, aby go do tego zmuszano;

i) w ocenie Sądu nie sposób też dostrzec faktu dyskryminacji powoda przez odmowne zaopiniowanie jego prośby o pracę odpłatną. Z zeznań T. B. nie wynika, aby przyczyną tego była chęć dyskryminacji powoda z jakiegokolwiek względu, a jedynie brak możliwości takiego zatrudnienia. Brak jest przy tym jakichkolwiek okoliczności, które sugerowałyby inne (zwłaszcza dyskryminacyjne z jakiegokolwiek względu) tło takiej decyzji;

j) nieudowodnione i bezzasadne pozostały również zarzuty poniżania i dyskryminowania, mających polegać na odmawianiu powodowi wszystkiego i sposobie zwracania się do niego. Po pierwsze, nie zostało wykazane, jakich to konkretnie wniosków powoda w sposób nieuzasadniony nie uwzględniono, doprowadzając przez to do jego poniżenia lub dyskryminacji. Po drugie, trudno uznać za zasadny zarzut naruszenia dobra osobistego powoda przez zwracanie się doń przy użyciu jego nazwiska – trudno uznać to za zachowanie bezprawne, a nadto powstaje pytanie, jakie konkretnie dobro osobiste powoda miałyby zostać naruszone w ten sposób i jakiej formy należałoby użyć, aby go w sposób bezprawny nie urazić.

k) za podobnie bezzasadnie i nieudowodnione ocenić należy zarzuty dotyczące stanu zdrowia powoda. Po pierwsze, w żaden sposób nie wykazano, jaki jest związek grzybicy z pobytem powoda w zakładzie karnym, a po drugie, nie wskazano, jakie konkretnie bezprawne zaniechania lub działania personelu tego zakładu miałyby wpłynąć na stan zdrowia powoda lub proces jego „degradacji”. Analiza dokumentacji medycznej (książki zdrowia) prowadzi natomiast do wniosku, że powód w trakcie pobytu w zakładzie karnym ma zapewniony regularny i szybki kontakt z lekarzem oraz niezbędne badania i porady.

Reasumując tę część rozważań należy powtórzyć, że powód nie udowodnił wskazanych w pozwie zarzutów dotyczących nieprawidłowości w funkcjonowaniu zakładu karnego w K., względnie tego, że naruszyły one jego dobra osobiste.

Nie podniósł, ani nie udowodnił nadto żadnych zarzutów, które mogłyby uzasadnić w niniejszej sprawie jakiegokolwiek podstawy odpowiedzialności pozwanego za działania lub zaniechania Centralnego Zarządu Służby Więziennej, która to jednostka została również wskazana w pozwie. Zaznaczyć przy tym trzeba, że w ocenie Sądu nie było podstaw do ograniczenia z urzędu liczby jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, z których działalnością miało się wiązać roszczenie powoda, czego domagał się pozwany w odniesieniu do Centralnego Zarządu Służby Więziennej. Uwzględniając zakres działania tej jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa (zwłaszcza jego dyrektora) - wynikający z przepisów ustawy z dnia 9.04.2010 r. o Służbie Więziennej – nie można wykluczyć, że w konkretnych okolicznościach zaniechania lub działania tej jednostki (jej funkcjonariuszy) w stosunku do określonej osoby mogą skutkować odpowiedzialnością odszkodowawczą przewidzianą w art. 417 i nast. kc. Niemniej, w sprawie niniejszej podstaw takich powód nie wskazał i nie udowodnił.

W konsekwencji, przy braku jakiegokolwiek materiału dowodowego świadczącego o tym, że warunki odbywania kary pozbawienia wolności, pracy wykonywanej przez powoda i sposobu postępowania wobec powoda w tej jednostce penitencjarnej nie odpowiadały obowiązującym normom lub w sposób bezprawny prowadziły do naruszenia jego dóbr osobistych, wywołując przy tym szkodę lub krzywdę, opisywane w pozwie okoliczności należy uznać za wyłącznie subiektywne oceny powoda co do dolegliwości, jakie odczuwa w związku z pobytem w warunkach zakładu karnego.

W tym kontekście dostrzec jednak trzeba, że powód trafił do zakładu karnego w związku ze skazaniem na karę pozbawienia wolności. Pobyt w tym zakładzie pozostaje zatem w ścisłym związku z nagannym zachowaniem powoda, które zostało poddane negatywnej ocenie społecznej, wyrażającej się w skazaniu go na taką właśnie karę o charakterze izolacyjnym. Oczywiście jest, że kara taka jest środkiem dolegliwym i skutkującym znaczącymi ograniczeniami w sferze funkcjonowania skazanego, również w zakresie warunków jej odbywania. Subiektywne odczucia w tym zakresie nie mogą być jednak podstawą do skutecznego formułowania zarzutów co do bezprawności działania organów państwa prowadzących jednostkę penitencjarną, o ile oczywiście obiektywnie panujące w niej warunki nie naruszają odpowiednich przepisów prawa i przeciwnego poczucia sprawiedliwości.

Powód nie wykazał, aby takie naruszenia wystąpiły w niniejszej sprawie, co skutkowało koniecznością oddalenia powództwa (pkt I sentencji wyroku).

Ponadto, zgodnie z art. 98 Kpc i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8-07-2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, wobec oddalenia powództwa, powoda należało obciążyć obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz jednostki reprezentującej pozwanego Skarb Państwa. Ponieważ koszty te obejmowały wynagrodzenie radcy wykonującego zastępstwo procesowe w stawce minimalnej (z uwagi na niewielki nakład pracy towarzyszący sprawie, zakończonej

rozstrzygnięciem na pierwszym terminie rozprawy, na który nie stawił się) - po myśli art. 99 Kpc w zw. z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 11 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28-02-2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie ... (Dz. U. Nr 163, poz. 1248 ze zm.) – orzeczono jak w pkt II sentencji wyroku.